

همایش روز جهانی فلسفه؛ «دیگری»

۲۵ آبان ماه ۱۴۰۰

حق دیگری، محور اصلی اعلامیه جهانی حقوق بشر؛ رهیافتی اسلامی

سیدمصطفی محقق داماد

گروه حقوق اسلامی، دانشگاه شهید بهشتی

m_mohaghegh@sbu.ac.ir

چکیده: به نظر کلیه صاحب‌نظران حقوقی، اعلامیه جهانی حقوق بشر نتیجه مستقیم جنگ جهانی دوم بوده است، جنگی خانمانسوز که پیامد تفکر مکتب نازیسم و دولت نازی بر اساس اندیشه نژاد برتر «ملت آلمان» بود. عصاره کتاب نبرد من، نوشته هیتلر، این شعار است: «یک ملت، یک حکومت، یک پیشوا». این اندیشه بر اساس خودبرتربینی نژادی بنیان شده بود و هرگونه حقی را برای دیگری نفی می‌کرد و تنها برای یک نژاد، حق حیات قائل بود. اعلامیه جهانی حقوق بشر، برای اولین بار حقوقی را که تمام انسان‌ها مستحق آن هستند، به صورت جهانی بیان داشت.

به نظر ما نقش اصلی این اعلامیه مطرح ساختن «حق داشتن دیگری» و وحدت خانواده بشری است که طرح این حقیقت برای بشریت امروز کاملاً جدید تلقی می‌شد. البته بازخوانی منابع اسلامی نشان می‌دهد که اصول کلی این تعلیمات در دسترس مسلمانان بوده است، هرچند که با کمال تأسف در تفسیر و تحلیل و بهره‌برداری از این تعلیمات ارزشمند کوتاهی صورت گرفته است. در این مقاله قصد داریم گزارش مختصری در این امر ارائه دهیم.